

Riktlinjer för namnsättning för Marks kommun

Nästan alla platser omkring oss heter någonting. Samhällen och byar, gårdar och torp, skogar och berg har namn. Varje väg och många kvarter i våra tätorter har namn, liksom parker, torg, offentliga platser och byggnader, med mera. Alla sådana lokaliteter kallas ortnamn.

Ett ortnamn har många roller. De särskiljer, identifierar och lokaliserar platser och fyller här en absolut nödvändig funktion. Men namnen har också en viktig roll som kulturhistorisk källa och är således en del av kulturarvet. Namnen skapar en social samhörighet och är för många en naturlig del av vår identitet. Ortnamnen är alltså betydelsefulla av historiska, sociala och inte minst av praktiska skäl.

Kommunens ansvar

Kommunen står för huvuddelen av den officiella namngivningen inom kommunen och dess namn får stor genomslagskraft i samhället. Kommunen har sedan länge ansvarat för namngivning av gator, vägar, torg, parker, allmänna platser och byggnader med mera. Bygg- och miljönämnden beslutar på uppdrag av Kommunfullmäktige i namn- och adressärenden, vilka ska handläggas enligt dessa riktlinjer.

Bygg- och miljönämnden fastställer

- namn på gator och vägar, kvarter, allmänna platser, torg, gångvägar, parker och liknande inom detaljplanelagda områden samt i övriga områden där kommunen är väghållare.
- namn på kommunala byggnader och anläggningar såsom skolor, äldreboenden, idrottsplatser och liknande inom hela kommunen.
- namn på gränser för kommundelar och kommundelsområden samt på industri-, handels- och centrumområden inom hela kommunen.

Utanför detaljplanelagda områden, där kommunen inte är väghållare, ska bygg- och miljönämnden verka för en samordning av vägar inklusive adressering. God ortnamnsned ska beaktas och gällande principer och riktlinjer ska vara uppfyllda.

Samråd

Yttrande bör i förekommande fall inhämtas från Polismyndigheten, räddningstjänsten, Posten, hembygdsföreningar, byalag och andra myndigheter och sammanslutningar som bedöms ha intresse i namnärendet.

Vid namngivning av kommunala byggnader och anläggningar ska yttrande inhämtas från den nämnd vars verksamhet utnyttjar byggnaden eller anläggningen. Vägledande bör vara att det är byggnaden som ska namnges och inte verksamheten. Samråd bör alltid ske med privata aktörer.

Dokumenttyp Riktlinje	Fastställd av Bygg- och miljönämnden	Beslutsdatum 2023-12-14, § 199	Giltig till Tills vidare
Dokumentansvarig Enhetschef detaljplan	Gäller för Marks kommun	Granskad/ reviderad	Diariennr. ALLM.BMN.2023.2167

För medbestämmande kan samråd även inkludera de individer som kommer nyttja platserna som namnsätts. I första hand barn och elever, men även deltagare, personal och i vissa fall andra kommuninvånare. Förslagsvis kan det ske genom insamling av förslag eller namntävlingar, internt på den berörda enheten eller i ett större externt sammanhang.

Vid fastställande av namn på och gränser för kommundelar eller kommunalsområden, industri-, handels- eller centrumområden bör bygg- och miljönämnden samråda med de myndigheter, organisationer eller företag som bedöms ha intresse i frågan.

Handläggning

Det åligger samhällsbyggnadsförvaltningen att

- avge förslag till namn på områdesavgränsningar i samband med nya eller ändrade detaljplaner eller andra förändringar eller utbyggnader i samhället.
- lämna yttrande över förslag till namn som aktualiseras av kommunala nämnder, andra myndigheter, vägföreningar, enskilda med flera.
- handlägga andra namnärenden som överlämnas till bygg- och miljönämnden.
- ta hänsyn till synpunkter från sakkunniga beträffande i första hand språklig och kulturhistorisk granskning.

Principer vid namngivning

Allmänna principer

Vid namngivning av gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar med mera, ska följande principer tillämpas:

- I första hand bevara befintliga äldre namn och där så är möjligt anknyta till lokal kulturhistoria.
- Namnet bör:
 - vara lätt att uttala.
 - vara lätt att skriva.
 - inte kunna förväxlas med andra namn och helst vara unikt i regionen.
 - inte inbjuda till löje eller ge anledning till mindre behagliga associationer.
 - vara språkriktigt och följa svenska skrivregler.
 - vara tidlöst eller stå sig över tiden.
- Företagsnamn eller motsvarande bör undvikas, oavsett om det gäller namnsättning av vägar, byggnader eller platser.

Namngivning med personnamn – memorialnamn

Vid namngivning med personnamn av gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar med mera, ska följande principer tillämpas:

- God ortnamnsred uppmanar till försiktighet och eftertanke när det gäller namngivning med så kallade memorialnamn.

- Gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar med mera namnges inte efter levande personer. Det är dessutom lämpligt att låta tiden hinna ge perspektiv på personen och personens gärning (minst tre år efter att personen avlidit).
- Personen bör vid tiden för namngivningen helst vara så pass känd att allmänheten inte omgående behöver en kommentar till namnvalet. Det kan dock finnas fall då det är motiverat att på detta sätt hedra en person som inte är så känd, men som har betytt mycket för bygden i gången tid eller haft stark anknytning till densamma.
- Personen ifråga ska vara en så förtjänt medborgare att hon eller han är värd en plats uppkallad efter sig. Namnet ska ge positiva associationer och väcka intresse hos allmänheten.
- Ett memorialnamn bör ha en klar och tydlig relation till den namngivna platsen.
- När memorialnamn tillämpas, ska hänsyn tas till en jämn könsfördelning.